

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра географії та природознавства

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (географія)»

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.07 Географія

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Вступ до спеціальності
Викладач (і)	доц. Ірина Закутинська
Контактний телефон	+380972272057
Е-mail викладача	iryna.zakutynska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/list
Консультації	щотижня

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Вступ до спеціальності» є початковим теоретичним курсом, що формує у студентів систему базових знань про сутність сучасної географічної науки. Вона розкриває її об'єкт і предмет дослідження, внутрішню структуру, ключові наукові принципи та етапи історичного становлення. У межах курсу розглядається географія як комплексна наука, що вивчає закономірності просторової організації природних і суспільних процесів, їхню взаємодію та розвиток у межах географічної оболонки Землі. Особлива увага приділяється системному підходу, територіальному аналізу та комплексності досліджень.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» полягає у формуванні в майбутніх фахівців цілісного сучасного наукового світогляду, а також розвитку практичних умінь і навичок здійснення науково-дослідної діяльності.

Завдання дисципліни: формування розуміння ключових положень і концепцій методології науки; усвідомлення значення особистості вченого у становленні та розвитку наукової школи; ознайомлення з принципами формування та використання інформаційної бази наукового дослідження.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень педагогіки, психології та методики навчання географії, характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, прийняття на цій основі адекватних рішень у професійній діяльності.

ЗК4. Здатність бути креативним, генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання практичних професійних ситуацій.

ЗК5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою у професійній діяльності.

ЗК11. Здатність здійснювати дослідницьку та інноваційну діяльність, генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання освітніх та наукових проблем.

Фахові компетентності:

ФК 1. Наявність системи наукових знань із дисциплін фундаментальної та професійної підготовки, здатність до їх застосування на практиці.

ФК 2. Здатність вільно оперувати фаховими поняттями і термінами для виконання професійних завдань.

ФК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ, використання як теоретичних, так і експериментальних методів.

ФК 5. Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, які виникають в освітній практиці основної і старшої школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту загальної географічної освіти, спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.

ФК 6. Здатність працювати із навчально-методичною та науково-географічною літературою, систематично підвищувати професійно-педагогічну кваліфікацію.

ФК 10. Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, уміння, установки, здобутий досвід, а також особистісні індивідуально-психологічні якості задля успішного здійснення педагогічної комунікативної діяльності зі школярами, батьками, колегами.

Програмні результати навчання:

ПРН 8. Здатність критично осмислити основні теорії, принципи, методи та форми організації навчально-виховного процесу в основній і старшій школі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	О14 Середня освіта Географія	2	нормативна

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	практич заняття	сам. роб
Лекція 1. Вступ (предмет і структура курсу). Місце географії в системі природничих наук.	2		4
Лекція 2. Початок географічних відкриттів.	2		4
Лекція 3. Розвиток географії в новий і новітній період.	2		4
Лекція 4. Об'єкт вивчення фізичної географії.	2		4
Лекція 5. Методи географічних досліджень.	2		4
Лекція 6. Наукова інформація, її пошук та представлення.	2		4
Практичне заняття. Географія як система наук.		2	4
Практичне заняття. Структура та основні напрями сучасної географії.		2	4
Практичне заняття. Історія розвитку географічної науки.		2	4

Практичне заняття. Методологія та методи географічних досліджень.		2	4
Практичне заняття. Наукові школи та роль особистості вченого.		2	4
Практичне заняття. Інформаційна база наукового дослідження.		2	4
Практичне заняття. Географія та глобальні проблеми сучасності.		2	4
Практичне заняття. Географія в професійній діяльності та регіональному розвитку України.		2	4
Практичне заняття. Просторове мислення та географічна картина світу.		2	4
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання курсу відбувається згідно з Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс становить 100 балів.
Практичні заняття	Робота на практичних заняттях включає обговорення проблемних питань з теми, виконання розрахункових завдань, проходження тестування на сайті дистанційного Навчання, виконання письмових контрольних робіт. На окремому занятті проводиться контроль самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен відвідати більше 50% лекційних занять, виконати передбачені контрольні роботи розрахункового характеру та із тем для самостійного опрацювання. Бали поточного контролю розподіляються таким чином: - виконання тестових завдань за матеріалами лекцій на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua (40 балів); - виконання розрахункових контрольних робіт та виступ в обговоренні проблемних питань на практичному занятті (50 балів) - проходження на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua контрольних тестів із тем для самостійного опрацювання (10 балів).

Підсумковий контроль	Підсумкова форма контролю – залік. Виставляється за результатами поточного контролю з усіх видів навчальної роботи, при цьому присутність здобувача вищої освіти не обов'язкова.
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Основою політики курсу є взаємоповага у спілкуванні та фокусування на навчанні. Телефони під час занять повинні бути переведені в беззвучний режим, а відлучення з аудиторії для спілкування допускаються тільки в нагальних випадках. Під практичних очних занять студенти повинні бути готові до виконання тестових завдань за матеріалами лекцій на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua. Під час онлайн-занять студенти повинні бути готові вмикати камеру та мікрофон у разі потреби.

Академічна доброчесність: Користування довідковими джерелами, підручниками і т. ін. під час проходження тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf), https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

Відвідування занять є важливою складовою навчання. При виставленні підсумкового балу обов'язково враховується своєчасне виконання практичних робіт та проходження контрольних тестів із тем. Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Якщо студент пропустив заняття і не зміг виконати контрольні роботи у встановлені терміни через хворобу або з інших поважних причин, документально підтверджених відповідною організацією, він має право на перенесення терміну здачі робіт. Пропущені контрольні тестування із тем відпрацьовуються впродовж місяця, КСР – впродовж тижня шляхом складання тестів у системі дистанційного навчання.

Студентам, котрі навчаються за **індивідуальним графіком**, дозволяється вільне відвідування лекцій та опрацювання лекційного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх розрахункових контрольних робіт відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf), <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>. Студент повинен звернутися з запитом щодо індивідуального графіку навчання впродовж двох тижнів після початку семестру. Викладач формулює завдання для студента, що навчається за індивідуальним графіком, протягом тижня після такого звернення студента і надає матеріали та завдання для виконання синхронно з видачею завдань для студентів, що навчаються очно.

Неформальна освіта: Сертифікат про успішне проходження курсу, зміст якого частково або повністю відповідає змісту дисципліни, дає можливість доповнити бали за підсумковий контроль згідно з [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/), <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Цю можливість, а також назви та програми курсів, бажано обговорити з викладачем завчасно.

8. Рекомендована література

1. Lozynskyy R., Zakutynska I. (2025). *Spatial planning in the Ukraine's national higher education system: programs, approaches, problems*. Transactions of the Association of European Schools of Planning, 9, 92–104. <https://doi.org/10.24306/TrAESOP.2025.09.07> (Scopus, Q3).
2. Lozynskyy R., Zubyk A., Labinska H., Zakutynska I. (2024). *Educational Priorities of Girls From Rural Areas Entering Classical Universities in Big Cities: A Case Study of Ukraine*. European Countryside, Vol. 16, Is. 4, 690–709. <https://doi.org/10.2478/euco-2024-0035> (Scopus, Q2).
3. Булава Л.М. Вступ до географії: Навчальний посібник. – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2010. – 32 с.
4. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. - 268 с.
5. Мезенцев К. В. Проблеми та перспективи української суспільної географії ХХІ століття. – URL: <http://www.academia.edu/2548348>.
6. Мезенцев К. В., Підгрушний Г. П., Мезенцева Н. І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація : монографія. – Київ : ДП «Прінт-Сервіс», 2014. – 132 с.
7. Немець К. А., Немець Л. М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі : монографія. – Харків : ХНУ імені Каразіна, 2013. – 225 с.
8. Пилипенко І. О. Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація : монографія. – Херсон : Грінь Д. С., 2015. – 264 с.
9. Сливка Р. Р., Гілецький Й. Р., Закутинська І. І., Сливка Л. В. Географічні основи брендування територіальних громад: кейс Івано-Франківського Опілля // Науковий вісник ХДУ. Серія: Географічні науки. 2025. № 23. С. 32–42. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2025-23-4>
10. Сливка Р., Закутинська І., Рудницький І. Ринкові і самоорганізовані торговельні простори Івано-Франківська. Міста та регіони в епіцентрі просторових змін : зб. наук. праць / за ред. С. П. Запотоцького та К. В. Мезенцева. К. : ВПЦ "Київський університет", 2023. С.65. <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2023/03/mista-ta-regiony-zbirnyk-naukovyh-pracz.pdf>
11. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. - Одеса: Астропринт, 2005. - 632 с.
12. Шаблій О. *Суспільна географія: у п'яти книгах [Вибрані твори]*.
Кн. 1. Проблеми теорії, історії та методики дослідження. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 814 с.;
Кн. 2. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 706 с.;
Кн. 3. Проблеми теоретичних досліджень, геогуманістики, географічної освіти. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 562 с.;
Кн. 4. У пошуках істини. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 838 с.;
Кн. 5. На важелях долі. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 666 с.
13. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник. – 2-ге вид. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 296 с.

Викладач: доцент Ірина Закутинська